Зам, тээврийн сайдын 2025 оны
10 сарын 01 өдрийн А/253 дугаар
тушаалын нэгдүгээр хавсралт

Иргэний нисэхийн дүрэм — 92

Аюултай бараа тээвэрлэх

Иргэний нисэхийн ерөнхий газар

Дүрмийн зорилго

ИНД-92 дүрэм нь аюултай барааг агаараар тээвэрлэх зохицуулалтын шаардлагыг тогтооно.

Энэхүү дүрэм нь дараах эд зүйл, эсхүл бодист хамаарахгүй:

- Техникийн зааварчилгааны Бүлэг 1-ийн дагуу тусгайлан хасагдсан;
- нислэгт тэнцэх чадварын, эсхүл ИНД-ийн нислэгийн үйл ажиллагааны шаардлагын дагуу агаарын хөлөгт байхыг шаардсан;
- нислэгийн үйл ажиллагааны тусгай шаардлагыг хангах зорилгоор Даргын зөвшөөрсөн.

Энэхүү баримт бичиг нь 2023 оны Иргэний нисэхийн тухай хууль (шинэчилсэн найруулга)-ийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Иргэний нисэхийн ерөнхий газрын шинэчлэн боловсруулсан ИНД-92 дүрмийн хувилбар бөгөөд зөвхөн ишлэлийн зорилгоор ашиглана. Зам, тээврийн сайдын баталсан албан ёсны хувилбарын хувийг эрх зүйн нэгдсэн мэдээллийн www.legalinfo.mn портал болон ИНЕГ-аас авах боломжтой.

Мэдээлэл

Энэхүү дүрэм нь Зам, тээврийн сайдын 2025 оны 10 сарын 01 өдрийн А/253 дугаар тушаалаар батлагдан хүчин төгөлдөр болсон. Энэхүү хувилбар нь шинэчлэгдэн батлагдсан дүрмийн анхны хэвлэл (first issue) болно.

Гарчиг

A Бүлэг — Ерөнхий зүйл 5
92.1. Зорилго 5
92.2. Хамрах хүрээ 5
92.3. Нэр томьёо ба товчлол 5
92.5. Нөөц 5
92.7. Тээвэрлэлтийн ерөнхий шаардлага 5
92.9. Хориглосон аюултай бараа 6
92.11. Үл хамаарал 6
92.13. Нисэх багийн гишүүд, эсхүл зорчигчид тавих шаардлага 8
92.15. Барааг тээвэрлэлтэд санал болгох 8
92.17. Аюултай барааг саатуулах 9

B Бүлэг — Баглаа боодлын иж бүрдэл хийх, савлах, тэмдэглэх болон шошго зүүх 10
92.51. Баглаа боодлын иж бүрдэлд тавих шаардлага 10
92.53. Баглаа боодлын иж бүрдлийн зөвшөөрөл 10
92.55. Савлагаанд тавих шаардлага 11
92.57. Тэмдэглэгээнд тавих шаардлага 11
92.59. Шошгонд тавих шаардлага 12

C Бүлэг — Аюултай барааг тээвэрлэлтэд санал болгох 13
92.101. Зорилго 13
92.103. Аюултай барааг тээвэрлэлтэд санал болгох 13
92.105. Аюултай барааны тээврийн баримт бичиг 13

D Бүлэг — Үйл ажиллагаа эрхлэгч 15
92.151. Зорилго 15
92.153. Аюултай бараа хүлээн авах 15
92.155. Хүлээн авах шалгалт 15
92.157. Агаарын хөлөгт ачаалах хязгаарлалт 16
92.159. Хоорондоо үл зохицох аюултай бараа 17
92.161. Ялгах, тусгаарлах болон хамгаалах 17
92.163. Ачаалах үеийн үзлэг, шалгалт 17
92.165. Буулгах үеийн үзлэг, шалгалт 18
92.167. Гэмтэл, эсхүл бохирдлыг арилгах 18
92.169. Халдварт бодис 18
92.171. Цацраг идэвхт материал 19
92.173. Агаарын хөлгийн даргыг мэдээллээр хангах 19
92.175. Ажилтныг мэдээллээр хангах 20
92.176. Бусад этгээдийг мэдээллээр хангах 20
92.177. Ачаа хүлээн авах байрлал дахь мэдээлэл 20
92.179. Зорчигчийг мэдээллээр хангах 21

92.180. Аюултай бараатай холбогдсон осол зөрчлийн талаар мэдээлэх .21
92.181. Үйл ажиллагаа эрхлэгч аюултай барааг саатуулах 21

Е Бүлэг — Сургалт.....22
92.201. Хамрах хүрээ 22
92.203. Аюултай барааны сургалтын хөтөлбөр.....22
92.205. Давтан сургалт.....23
92.207. Ажилтны бүртгэл.....24

Хавсралт А — Аюултай барааны сургалтын хөтөлбөр 25

А Бүлэг — Ерөнхий зүйл

92.1. Зорилго

(a) Энэ дүрмээр аюултай барааг агаараар тээвэрлэх зохицуулалтын шаардлагыг тогтооно.

92.2. Хамрах хүрээ

(a) Энэ дүрэм нь дараах эд зүйл, эсхүл бодист хамаарахгүй:

(1) Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллага (ICAO)-ын баримт бичиг “Аюултай барааг агаараар аюулгүй тээвэрлэх техникийн зааварчилгаа” (ICAO Doc 9284, цаашид “Техникийн зааварчилгаа” гэх)-ны 1 дүгээр Бүлгийн дагуу хасагдсан; эсхүл

(2) нислэгт тэнцэх чадварын, эсхүл Иргэний нисэхийн дүрэм (цаашид “ИНД” гэх)-ийн нислэгийн үйл ажиллагааны шаардлагын дагуу агаарын хөлөгт байхыг шаардсан; эсхүл

(3) нислэгийн үйл ажиллагааны тусгай шаардлагыг хангах зорилгоор Иргэний нисэхийн ерөнхий газрын дарга бөгөөд иргэний нисэхийн хяналтын улсын ерөнхий байцаагч (цаашид “Дарга” гэх)-ийн зөвшөөрсөн.

(b) Энэ зүйлийн (a)(2), (3)-т хамаарах, агаарын хөлгийн эд ангийн нөхөн орлуулах зориулалттай эд зүйл, эсхүл бодисыг агаарын тээвэрлэгч Техникийн зааварчилгааны Бүлэг 1-ийн Хэсэг 2.2-ын дагуу илгээхээс бусад тохиолдолд энэ дүрмийн дагуу тээвэрлэх үүрэгтэй.

92.3. Нэр томьёо ба товчлол

(a) Энэ дүрэмд хэрэглэсэн нэр томьёо болон товчлолыг ИНД-1 Нэр томьёоны тайлбарт тусгасан.

92.5. Нөөц

92.7. Тээвэрлэлтийн ерөнхий шаардлага

(a) Аюултай барааны ангилал, баримт бичиг, гэрчилгээ, тодорхойлолт, баглаа боодол, тэмдэглэгээ болон аюулын шошгыг Техникийн зааварчилгааны дагуу бүрдүүлсэн ба тэдгээр нь Техникийн зааварчилгаанд заасан илгээх нөхцөлийг хангаж байгаагаас бусад тохиолдолд аливаа

этгээд аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгох, эсхүл хүлээн авахыг хориглоно.

(b) Аливаа этгээд нь аюултай барааг Техникийн зааварчилгаа, эсхүл энэ дүрмийн шаардлагын дагуу хүлээн авсан, тээвэрлэлтэд бэлтгэсэн болон тээвэрлэснээс бусад тохиолдолд тухайн барааг агаараар тээвэрлэхгүй.

(c) Аюултай барааг агаараар тээвэрлэх, тээвэрлүүлэх үйл ажиллагаа эрхлэгч болон томилогдсон шуудангийн байгууллага нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

(1) аюултай бараа тээвэрлэлттэй холбоотой чиг үүргээ гүйцэтгэхэд ашиглах үйл ажиллагааны журам, зааврыг боловсруулж Даргаар батлуулсан байх;

(2) аюултай бараа тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаанд шууд оролцох аливаа этгээд нь Даргын баталсан сургалтын хөтөлбөрийн дагуу сургалтад хамрагдсан байх.

92.9. Хориглосон аюултай бараа

(a) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд, хэрэв аюултай барааг Техникийн зааварчилгааны дагуу аль ч нөхцөлд агаараар тээвэрлэхийг хориглосон бол аливаа этгээд нь тухайн аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгох, эсхүл хүлээн авахыг хориглоно.

(b) Хэрэв Дарга тухайн эд зүйл, эсхүл бодисыг Техникийн зааварчилгаанд заасан аюулгүй байдлын ижил түвшинд хангаж байна гэж үзвэл аливаа этгээд Техникийн зааварчилгааны аюултай барааны жагсаалтын 10, 11 эсхүл 12, 13 дугаар баганад хориотой гэж тодорхойлсон эд зүйл, эсхүл бодисыг агаараар тээвэрлэхийг санал болгох, эсхүл хүлээн авч болно.

(c) Монгол Улсаас эхлэлтэй нислэгээр тээвэрлэгдэх аюултай барааг Техникийн зааварчилгааны шаардлагаас чөлөөлөхгүй.

92.11. Үл хамаарал

(a) [Хүчингүй болгосон]

(b) Дараах тохиолдолд аливаа этгээд нь энэ дүрмийг мөрдөхгүйгээр Ангилал 1 аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгох, эсхүл хүлээн авч болно, хэрэв:

(1) Зөвшөөрөгдсөн гүйцэтгэгч тээвэрлэлт хийхийг зөвшөөрсөн бол;

(2) аюултай барааг:

(i) Зөвшөөрөгдсөн гүйцэтгэгчийн хяналтад тээвэрлэх бол; эсхүл

(ii) Зөвшөөрөгдсөн гүйцэтгэгчийн өгсөн зааврын дагуу тээвэрлэх ба Зөвшөөрөгдсөн гүйцэтгэгч нь аюултай барааны тээвэрлэлтийн бүх цаг хугацаанд холбогдох дэмжлэг үзүүлэх боломжтой бол;

(3) тухайн барааг тээвэрлэх аюулгүй байдлын болон онцгой нөхцөлийн журмыг тогтоосон бол;

(4) тухайн бараа нь:

(i) агаараар тээвэрлэхэд тохиромжтой нөхцөлд байгаа бол;

(ii) аюулгүй тээвэрлэлтэд зориулан хадгалж, хамгаалсан бол;

(5) агаарын хөлгөөр тухайн нислэгийн зорилгоор зайлшгүй байх шаардлагатай зорчигчоос өөр зорчигч тээвэрлээгүй бол;

(6) тухайн нислэг нь хот, сум, эсхүл сууринги шигүү суурьшлын бүсээс зайтай үйлдэгдэх бол.

(c) Дараах тохиолдолд аливаа этгээд нь энэ дүрмийг мөрдөхгүйгээр зорчигчийн амралт зугаалгад ашигладаг аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгох, эсхүл хүлээн авч болно, хэрэв:

(1) аюултай барааг дараах битүүмжлэлгүй агаарын хөлгөөр тээвэрлэх бол:

(i) Гэрчилгээжсэн максимум хөөрөлтийн жин (цаашид “MCTOW” гэх) нь 5700 кг, эсхүл түүнээс доош жинтэй;

(ii) Ил харааны нислэгийн дүрэм (цаашид “VFR” гэх)-ээр орон нутгийн үйлдэх нислэгт;

(2) тухайн аюултай бараа нь Техникийн зааварчилгааны аюултай барааны жагсаалтын зорчигч тээвэрлэж байгаа агаарын хөлөгт тээвэрлэхийг хориглосон жагсаалтад ороогүй;

(3) тухайн аюултай барааг тээвэрлэх аюулгүй байдлын болон онцгой нөхцөлийн журмыг тогтоосон;

(4) тухайн аюултай барааг нэг бүрчлэн таньж тодорхойлсон;

(5) тухайн барааны аюултай шинж чанарыг хөлгийн даргад мэдэгдсэн;

(6) тухайн аюултай бараа нь:

(i) агаараар тээвэрлэхэд тохиромжтой нөхцөлд байгаа бол;

(ii) хэрэв тэдгээр нь хоорондоо аюултайгаар харилцан үйлчлэх магадлалтай бол тусгаарласан байх;

(iii) зөв байрлуулж, хамгаалсан ба хэрэв шаардлагатай бол нислэгт гоожих, эсхүл гэмтэхээс сэргийлж савласан бол;

(7) агаарын хөлөгт зөвхөн тухайн аюултай бараатай хамааралтай зорчигч тээвэрлэж байгаа бол.

92.13. Нисэх багийн гишүүд, эсхүл зорчигчид тавих шаардлага

(a) Техникийн зааварчилгаанд зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд аливаа этгээд аюултай барааг биедээ авч явах, эсхүл агаарын хөлөгт аюултай барааг бүртгэгдсэн тээш, эсхүл гар тээшинд тээвэрлэх нөхцөлийг бүрдүүлэхийг хориглоно.

92.15. Барааг тээвэрлэлтэд санал болгох

(a) Эд зүйл, эсхүл бодисыг агаараар тээвэрлэхийг санал болгож байгаа этгээд нь:

(1) хэрэв тухайн эд зүйл, эсхүл бодис нь аюултай бараа биш бол гарын үсэг зурсан дараах баримт бичгийг үйл ажиллагаа эрхлэгчид гаргаж өгнө:

(i) тухайн эд зүйл, эсхүл бодисыг нарийвчлан тодорхойлсон; эсхүл

(ii) тухайн эд зүйл, эсхүл бодис нь аюултай бараа биш гэдгийг мэдэгдсэн;

(2) хэрэв тухайн эд зүйл, эсхүл бодис нь аюултай бараа бол С Бүлгийг дагаж мөрдөнө.

(b) Энэ зүйлийн (a)(1) нь:

(1) шуудангийн эд зүйл, эсхүл

(2) бүртгэгдсэн тээш, эсхүл гар тээшинд хамаарахгүй.

92.17. Аюултай барааг саатуулах

(a) ИНД-12 Осол, зөрчлийн мэдээлэл (цаашид “ИНД-12” гэх)-ийн дагуу мэдээлсэн осол, зөрчилтэй холбоотой агаараар тээвэрлэхийг санал болгосон, эсхүл хүлээн авсан аюултай бараа нь Даргын саатуулсан бараанд тооцогдоно.

(b) Дарга:

(1) энэ зүйлийн (a)-д заасан аль ч барааг задалж, үзлэг, шалгалт хийж болно;

(2) сорилт, дүн шинжилгээ хийх болон нотлох баримт болгох зорилгоор агууламжийн дээжийг авч хадгалж болно.

В Бүлэг — Баглаа боодлын иж бүрдэл хийх, савлах, тэмдэглэх болон шошго зүүх

92.51. Баглаа боодлын иж бүрдэлд тавих шаардлага

(a) Дараах шаардлагыг хангаснаас бусад тохиолдолд аливаа этгээд нь баглаа боодлын иж бүрдэлд энэ дүрмийн шаардлага хангасан талаар тэмдэглэгээ хийх, шошго зүүх, баталгаажуулах, эсхүл тээвэрлэлтэд санал болгохгүй:

(1) Техникийн зааварчилгааны дагуу үйлдвэрлэсэн, хийсэн, тэмдэглэсэн, хадгалсан, нөхцөлийг сайжруулсан болон засварласны аль тохирохоор;

(2) Техникийн зааварчилгааны дагуу тест хийсэн;

(3) Монгол Улсад үйлдвэрлэсэн баглаа боодлын иж бүрдлийн хувьд:

(i) итгэмжлэгдсэн эрх бүхий байгууллага тест хийсэн;

(ii) Ангилал 7 аюултай бараанаас бусад нь Даргаар зөвшөөрөгдсөн;

(iii) Ангилал 7 аюултай бараа нь Үндэсний цацраг идэвхт материалын лабораториор зөвшөөрөгдсөн.

(4) Монгол Улсад үйлдвэрлээгүй баглаа боодлын иж бүрдлийн хувьд Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцын Хэлэлцэн тохиролцогч Улсад үйлдвэрлэсэн ба тест хийсэн байх.

(b) Энэ зүйлийн (a)(3) болон (4) нь Техникийн зааварчилгаанд тест хийсэн байхыг шаардаагүй баглаа боодолд хамаарахгүй.

92.53. Баглаа боодлын иж бүрдлийн зөвшөөрөл

(a) Энэ дүрмийн 92.51(a)(3)(ii)-ын дагуу зөвшөөрөл авах, эсхүл сунгуулах хүсэлтийг, Техникийн зааварчилгааны дагуу баглаа боодлын иж бүрдлийн үзүүлэлтийн тестийн тайлангийн хамт Даргад хүргүүлнэ.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д заасан зөвшөөрлийг дараах тохиолдолд олгож болно, хэрэв:

(1) тухайн баглаа боодлын иж бүрдлийн үзүүлэлтийн тестийн тайлан амжилттай үр дүн харуулж байгаа бол;

(2) хүсэлт гаргагч нь дүрэмд заасан хураамжийг төлсөн.

(c) Энэ зүйлийн (b)-ийн дагуу олгосон зөвшөөрөл нь:

(1) 5 хүртэлх жилийн хугацаагаар олгож, эсхүл сунгаж болно;

(2) хугацаа дуусах, эсхүл хүчингүй болгох хүртэл хүчинтэй хэвээр байна;

(3) тухайн баглаа боодлын иж бүрдэлд Техникийн зааварчилгааны дагуу байрлуулах тэмдэглэгээг зааж өгнө.

92.55. Савлагаанд тавих шаардлага

(a) Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхээр савлаж байгаа этгээд нь:

(1) тухайн барааг Техникийн зааварчилгааны дагуу савлана;

(2) Техникийн зааварчилгаанд өөрөөр зааснаас бусад тохиолдолд тухайн баглаа боодлын иж бүрдэл нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

(i) холбогдох тестэд заасны дагуу хэрэглэдэг байх;

(ii) тухайн баглаа боодлын загварын маягтай бүх талаар нийцдэг байх ба дотоод баглаа боодлын хэмжээ, төрөл, савлах аргачлал нь холбогдох тестийн шаардлагыг хангасан байх.

(b) Хэрэв хоосон сав баглаа боодол нь өмнөх агуулж байсан эд зүйл, эсхүл бодисын шинж чанараас шалтгаалан аюул үүсгэж болзошгүй бол, тэдгээрийг сайтар таглаж, үүсгэж болзошгүй аюулын ангилалд нийцүүлэн зохих арга хэмжээ авсан байна.

92.57. Тэмдэглэгээнд тавих шаардлага

(a) Агаараар тээвэрлэх аюултай барааг агуулсан баглаа боодол, эсхүл гадуур боодолд тэмдэглэгээ хийж байгаа этгээд нь тухайн баглаа боодол, эсхүл гадуур боодолд тэмдэглэгээг дараах хэлбэрээр хийнэ:

(1) Техникийн зааварчилгааны дагуу;

(2) дараах байдлаар:

(i) аюултай барааны оноосон нэр (хэрэв тохиромжтой бол техникийн нэрийг нэмэлтээр);

(ii) UN үсгээр эхэлсэн харгалзах UN дугаар;

(iii) аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгосон этгээдийн болон хүлээн авагчийн нэр, хаяг;

(iv) Техникийн зааварчилгаанд заасан бусад тэмдэглэгээ.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д заагдсан тэмдэглэгээ нь олон улсын нислэгт англи хэл дээр бичигдсэн байна.

92.59. Шошгонд тавих шаардлага

(a) Агаараар тээвэрлэх аюултай барааг агуулсан баглаа боодол, эсхүл гадуур боодолд шошго тавьж байгаа этгээд нь дараах үүрэгтэй:

(1) баглаа боодол, гадуур боодолд Техникийн зааварчилгааны дагуу шошго тавих;

(2) аюултай гэсэн шошго бүр нь Техникийн зааварчилгааны дагуу тухайн аюулын жинхэнэ шинж чанарыг харуулж байгааг бататгах.

С Бүлэг — Аюултай барааг тээвэрлэлтэд санал болгох

92.101. Зорилго

(a) Энэ Бүлэг нь аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгох зохицуулалтын шаардлагыг тогтооно.

(b) Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгож байгаа этгээдийн өмнөөс энэ Бүлэгт шаардсан үйл ажиллагааг гүйцэтгэж байгаа этгээд нь тухайн үйл ажиллагааг энэ Бүлгийн дагуу гүйцэтгэнэ.

92.103. Аюултай барааг тээвэрлэлтэд санал болгох

(a) Аюултай бараа агуулсан баглаа боодол, эсхүл гадуур боодлыг агаараар тээвэрлэхийг санал болгож байгаа этгээд нь дараах шаардлагыг бататгана:

(1) тухайн аюултай барааг Техникийн зааварчилгааны дагуу агаараар тээвэрлэхийг хориглоогүй байх;

(2) тухайн аюултай барааг энэ Бүлгийн дагуу баталгаажуулсан байх;

(3) тухайн аюултай барааг В Бүлэгт заасан хэлбэрээр баглаж боосон, савласан, тэмдэглэсэн болон шошго зүүсэн байх;

(4) хэрэв Техникийн зааварчилгаанд шаардсан бол тухайн аюултай бараанд 92.105-ын дагуу бүрдүүлсэн, гарын үсэг зурсан аюултай барааны тээврийн баримт бичиг дагалдуулсан байх;

(5) тухайн бараа нь Техникийн зааварчилгааны бусад шаардлагыг хангасан байх.

92.105. Аюултай барааны тээврийн баримт бичиг

(a) Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгож байгаа этгээд нь Техникийн зааварчилгааны дагуу тухайн аюултай барааны дараах мэдээллийг багтаасан тээврийн баримт бичгийг 2 хувь үйлдэж, гарын үсэг зурж баталгаажуулан үйл ажиллагаа эрхлэгчид хүргүүлнэ:

(1) дараах дарааллаар тухайн аюултай барааг зөв дүрсэлсэн:

(i) оноосон нэр;

(ii) ангилал, эсхүл бүлэг (ангилал 1-ийн хувьд нийцлийн группийг багтаасан бүлэг (division));

(iii) UN үсгээр эхэлсэн харгалзах UN дугаар;

(iv) тохирох савлах групп;

(2) аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгож байгаа этгээд гарын үсэг зурсан дараах мэдэгдлийг агуулсан:

[Би, энэхүү илгээх барааны агууламжийг оноосон нэрээр бүрэн гүйцэд, нягт нямбай тодорхойлсон ба олон улсын болон үндэсний холбогдох хууль дүрэмд заасан тээвэрлэлтийн тохирох нөхцөлийн дагуу ангилсан, баглаж боосон, савласан, тэмдэглэсэн, шошго, зурагт хуудас хэрэглэсэн болохыг мэдэгдэж байна.]

(3) Техникийн зааварчилгаанд заасан нэмэлт шаардлагыг хангасан.

(b) Шаардлагатай тохиолдолд энэ зүйлийн (a)(2)-т шаардсан мэдэгдэл нь холбогдох зурагт хуудсанд заасан ишлэлийг дурдахгүй байж болно.

(c) Аюултай барааны тээврийн баримт бичиг нь олон улсын нислэгт англи хэл дээр бичигдсэн байна.

D Бүлэг — Үйл ажиллагаа эрхлэгч

92.151. Зорилго

(a) Энэ Бүлэг нь дараах үйл ажиллагааны шаардлагыг тогтооно:

(1) үйл ажиллагаа эрхлэгч аюултай барааг хүлээн авах, тээвэрлэлтэд бэлтгэх, хадгалах, ачаалах болон үзлэг, шалгалт хийх;

(2) үйл ажиллагаа эрхлэгч тухайн аюултай барааны талаар мэдээллээр хангах.

(b) Үйл ажиллагаа эрхлэгчийн өмнөөс энэ Бүлэгт шаардсан үйл ажиллагааг гүйцэтгэж байгаа этгээд нь тухайн үйл ажиллагааг энэ Бүлгийн дагуу гүйцэтгэнэ.

(c) Энэ Бүлгийг тухайн үйл ажиллагаа эрхлэгчийг тодорхой эд зүйл, эсхүл бодисыг заавал тээвэрлэхийг шаардсан, эсхүл тээвэрлэх тусгай шаардлага хэрэгжүүлэхээс үйл ажиллагаа эрхлэгчийг чөлөөлсөн гэж тайлбарлаж болохгүй.

92.153. Аюултай бараа хүлээн авах

(a) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь дараахаас бусад тохиолдолд баглаа боодол, гадуур боодол, эсхүл Техникийн зааварчилгаанд зөвшөөрсөн бол аюултай бараа агуулсан ачилтын нэгж төхөөрөмжийг агаараар тээвэрлэхээр хүлээн авахгүй:

(1) Техникийн зааварчилгаанд тухайн баримт бичгийг шаардлагагүй гэж зааснаас бусад тохиолдолд 92.105-д заасан аюултай барааны тээврийн баримт бичгийн 2 хувийг дагалдуулсан;

(2) баглаа боодол, гадуур боодол, эсхүл ачилтын нэгж төхөөрөмжид:

(i) 92.163-ын дагуу үзлэг хийсэн;

(ii) 92.57 болон 92.59-ийн дагуу тэмдэглэж, шошго зүүсэн.

92.155. Хүлээн авах шалгалт

(a) Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхээр хүлээн авч байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь:

(1) дараах шаардлагыг бататгах хүлээн авах шалгах хуудсыг ашиглана:

(i) 92.153-ын шаардлага хангасан байх;

(ii) аюултай барааны тээврийн баримт бичиг нь 92.105-ын шаардлага хангасан байх.

(2) хүлээн авах шалгалтын үр дүнгийн бүртгэлийг хөтөлнө;

(3) энэ зүйлийн (2)-т шаардсан бүртгэлийг хамгийн багадаа 6 сарын хугацаанд хадгална.

92.157. Агаарын хөлөгт ачаалах хязгаарлалт

(a) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд үйл ажиллагаа эрхлэгч нь аюултай барааг зорчигчтой агаарын хөлгийн бүхээгт, эсхүл агаарын хөлгийн нислэгийн бүхээгт тээвэрлэхгүй.

(b) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь:

(1) хэрэв Техникийн зааварчилгааны дагуу хийхийг зөвшөөрсөн бол зорчигч, эсхүл нисэх багийн гишүүнийг бүртгэгдсэн тээш, эсхүл гар тээшинд, эсхүл биедээ аюултай бараа авч орохыг зөвшөөрч болно;

(2) хэрэв Техникийн зааварчилгаанд тусгайлсан баглаа боодлоор хийхийг зөвшөөрсөн бол цацраг идэвхт материалыг зорчигчтой агаарын хөлгийн бүхээгт, эсхүл агаарын хөлгийн нислэгийн бүхээгт тээвэрлэхийг зөвшөөрч болно;

(3) хэрэв орон нутгийн нислэг үйлдэх бол тухайн агаарын хөлөг B ангиллын ачааны бүхээгээр тоноглогдоогүй үед дараах аюултай барааг зорчигчийн бүхээгийн ачааны хэсэгт тээвэрлэж болно:

(i) Ангилал 1, Бүлэг 1.4 Групп S-д хамаарах тэсрэмтгий бодис;

(ii) Ангилал 2, Бүлэг 2.2, шатамхай бус, хоргүй хий;

(iii) Ангилал 3, шатамхай шингэн (савлах Групп III);

(iv) Ангилал 4, Бүлэг 4.1 - шатамхай хатуу бодис (савлах Групп III);

(v) Ангилал 5, Бүлэг 5.1 - исэлдэгч бодис (савлах Групп III);

(vi) Ангилал 6, Бүлэг 6.1 - хортой бодис (савлах Групп III);

(vii) Ангилал 7, минимум тусгаарлах зайг ханган ачсан цацраг идэвхт материал;

(viii) Ангилал 8, савлах Групп III бодис;

(ix) Ангилал 9, бусад бараа.

(c) Үйл ажиллагаа эрхлэгч хэрэв тухайн бүхээг нь B ангиллын ачаа, эсхүл тээшний бүхээгт тавих бүх гэрчилгээжүүлэлтийн шаардлагыг хангаж байгаа бол зорчигч тээвэрлэж байгаа агаарын хөлгийн ачааны үндсэн бүхээгт аюултай барааг тээвэрлэж болно.

(d) Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхээр хүлээн авч байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь “Зөвхөн *ачааны агаарын хөлөг*” гэсэн шошготой аюултай барааны баглаа боодлыг ачааны агаарын хөлөгт ачих үүрэгтэй.

92.159. Хоорондоо үл зохицох аюултай бараа

(a) Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхээр хүлээн авч байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь хоорондоо харилцан үйлчилснээр аюултай нөхцөл байдал үүсгэж болох аюултай бараа агуулсан баглаа боодлыг гоожсон тохиолдолд хоорондоо урвалд орж болох байрлалд, эсхүл хамт зэрэгцүүлэн байрлуулахгүй.

92.161. Ялгах, тусгаарлах болон хамгаалах

(a) Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхээр хүлээн авч байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь:

(1) хортой болон халдварт бодис агуулсан баглаа боодлыг Техникийн зааварчилгааны дагуу байрлуулна;

(2) цацраг идэвхт материалыг Техникийн зааварчилгааны дагуу хүн, амьтан болон боловсруулаагүй гэрэл зураг, киноны хальснаас тусад нь байрлуулна;

(3) агаарын хөлөгт ачсан аюултай барааг гэмтэхээс хамгаална;

(4) аюултай барааг агаарын хөлөгт, тухайн баглаа боодлын байрлалыг өөрчилж болох нислэгийн хөдөлгөөнөөс сэргийлэх хэлбэрээр бэхэлнэ.

92.163. Ачаалах үеийн үзлэг, шалгалт

(a) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь:

(1) дараахаас бусад тохиолдолд агаарын хөлөгт, эсхүл ачилтын нэгж төхөөрөмжид аюултай бараа агуулсан баглаа боодол, эсхүл гадуур боодлыг ачихгүй:

(i) ачилтын өмнөх үзлэг, шалгалт хийгдсэн байх;

(ii) гоожсон, эсхүл гэмтсэн нотолгоо байхгүй;

(2) ачилтын нэгж төхөөрөмж дараах шаардлагыг хангах хүртэл агаарын хөлөгт тухайн төхөөрөмжийг ачихгүй:

(i) ачилтын өмнөх үзлэг, шалгалт хийсэн байх;

(ii) түүнд агуулагдсан аюултай бараа гоожсон, эсхүл гэмтсэн нотолгоо байхгүй байх.

92.165. Буулгах үеийн үзлэг, шалгалт

(a) Аюултай бараа агуулсан баглаа боодол, эсхүл гадуур боодол тээвэрлэж байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь агаарын хөлгөөс, эсхүл ачилтын нэгж төхөөрөмжөөс баглаа боодол, эсхүл гадуур боодлыг буулгахдаа гоожсон, эсхүл гэмтсэн шинж тэмдэг байгаа эсэхэд үзлэг, шалгалт хийсэн байна.

92.167. Гэмтэл, эсхүл бохирдлыг арилгах

(a) Агаарын хөлгөөс ачаа буулгах үед гэмтсэн, эсхүл гоожсон нотолгоо олж тогтоосон бол үйл ажиллагаа эрхлэгч нь:

(1) аюултай бараа, эсхүл ачилтын нэгж төхөөрөмж байрлаж байсан агаарын хөлгийн тухайн хэсгийн гэмтэл, эсхүл бохирдлыг шалгах үзлэг хийнэ;

(2) аюултай бохирдлыг арилгана.

92.169. Халдварт бодис

(a) Агаарын хөлөгт ачсан халдварт бодис агуулсан баглаа боодол гэмтсэн, эсхүл гоожсон байдалтай байгаа бол үйл ажиллагаа эрхлэгч нь:

(1) тухайн баглаа боодлыг хөдөлгөхөөс зайлсхийнэ, эсхүл аль болох бага хөдөлгөнө;

(2) дэргэдэх баглаа боодлын бохирдлыг шалгах үзлэг, шалгалт хийж, бохирдсон байж болох багцыг тусад нь тавина;

(3) холбогдох эрүүл мэндийн, эсхүл мал эмнэлгийн эрх бүхий байгууллагад мэдэгдэх ба хүмүүст аюул учруулсан байж болох дамжин өнгөрсөн бусад оронд мэдээлэл хүргүүлнэ;

(4) илгээгч, эсхүл хүлээн авагчид мэдээлнэ.

92.171. Цацраг идэвхт материал

(a) Агаараар аюултай бараа тээвэрлэж байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь агаарын хөлөг цацраг идэвхт материалаар бохирдсон тохиолдолд:

(1) тухайн агаарын хөлгийг үйлчилгээнээс яаралтай гаргаж зогсооно;

(2) хүрч болох гадаргуугийн цацрагийн түвшин болон бохирдлын үлдэгдэл нь Техникийн зааварчилгаанд заасан хэмжээнээс хэтрэхгүй болж багасах хүртэл тухайн агаарын хөлгийг үйлчилгээнд гаргахгүй.

92.173. Агаарын хөлгийн даргыг мэдээллээр хангах

(a) Аюултай бараа тээвэрлэх үйл ажиллагаа эрхлэгч нь тухайн агаарын хөлөг нисэн гарахаас өмнө Техникийн зааварчилгааны дагуу аюултай бараатай холбоотой мэдээллийг агаарын хөлгийн даргад бичгээр хүргүүлнэ.

(b) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь энэ зүйлийн (a)-д заасан мэдээлэл дараах шаардлагыг хангаж байгааг бататгана:

(1) тухайн нислэгийн үед агаарын хөлгийн дарга ашиглахад бэлэн байх;

(2) зориулагдсан маягтаар танилцуулсан байх.

(c) Энэ дүрмийн 92.105-ын дагуу аюултай барааны тээврийн баримт бичиг үйлдсэн байхыг шаарддаг аюултай бараа тээвэрлэж байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь тухайн агаарын хөлөг нисэн гарахаас өмнө агаарын хөлгийн даргыг тээвэрлэж байгаа аюултай бараатай холбоотой осол, зөрчлийн үед ашиглах онцгой нөхцөлийн хариу арга хэмжээний мэдээллээр хангана.

(d) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь энэ зүйлийн (c)-д заасан мэдээллийг тухайн нислэгийн үед агаарын хөлгийн дарга ашиглахад бэлэн байлгана.

(e) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь энэ зүйлийн (c)-д заасан мэдээллийг дараах баримт бичгийн дагуу хүргүүлсэн болохыг бататгана:

(1) Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын баримт бичиг Doc 9481 “Агаарын хөлөгт аюултай бараатай холбоотой онцгой нөхцөл үүссэн үед авах арга хэмжээний зааварчилгаа”; эсхүл

(2) тээвэрлэж байгаа аюултай бараатай холбоотой төстэй мэдээллээр хангадаг бусад баримт бичиг.

92.175. Ажилтныг мэдээллээр хангах

(a) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь өөрийн ажилтан болон хамааралтай бол тэдний үйлчилгээний агентыг аюултай бараа тээвэрлэхтэй холбоотой үүрэг хариуцлагаа хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай дараах мэдээллээр хангана:

(1) аюултай бараатай холбоотой үүссэн онцгой нөхцөлийн үед авах арга хэмжээний зааварчилгаа;

(2) Техникийн зааварчилгаанд заасан бусад мэдээлэл.

92.176. Бусад этгээдийг мэдээллээр хангах

(a) Үйл ажиллагаа эрхлэгч, ачаа илгээгч болон бусад байгууллага нь аюултай барааг агаараар тээвэрлэх үйл ажиллагаанд оролцдог ажилтнууддаа аюултай бараатай харьцаж ажиллах, онцгой нөхцөл байдлын үед авах арга хэмжээний талаарх мэдээллийг өгсөн байна.

(b) Нислэгийн үед онцгой нөхцөл байдал бий болсон тохиолдолд агаарын хөлгийн дарга Техникийн зааварчилгаанд заасны дагуу агаарын хөлгийн бүхээгт байгаа аюултай барааны талаар нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний байгууллагаар дамжуулан нисэх буудалд мэдээлнэ.

92.177. Ачаа хүлээн авах байрлал дахь мэдээлэл

(a) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь аюултай барааны тээвэрлэлтийн талаар олон нийтэд зориулсан анхааруулга мэдээллийг ачаа хүлээн авах байршил бүрд байрлуулна.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д заасан анхааруулга нь:

(1) хүрэлцэхүйц тоотой байна;

(2) ил харагдахуйц хэлбэрээр байрласан байна.

92.179. Зорчигчийг мэдээллээр хангах

(a) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь агаарын хөлөгт авч орохыг хориглосон барааны төрлийг зорчигчид мэдээлэх үүрэгтэй.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д шаардсан мэдээллийг дараах байдлаар хүргэсэн байх ёстой:

(1) хүрэлцэхүйц тоо хэмжээтэй ба дараах байршилд, ил харагдахуйц байрлуулсан анхааруулга:

(i) зорчигчийн тийз олгох болон тээш бүртгэх байрлал бүрд;

(ii) агаарын хөлөгт зорчигч орох талбай бүрд;

(2) зорчигчийн тийзэд, хэрэв тийз нь цахим хэлбэртэй бол суудал захиалгын баталгаажуулалтын хэсэг байхаар.

92.180. Аюултай бараатай холбогдсон осол зөрчлийн талаар мэдээлэх

(a) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь аюултай бараатай холбоотой гарсан осол, зөрчлийн талаар Даргад болон тухайн хэрэг явдал болсон улсын эрх бүхий байгууллагад Техникийн зааварчилгаанд заасны дагуу мэдээлнэ.

(b) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь ачаанд аливаа мэдээлээгүй, эсхүл буруу мэдүүлсэн аюултай бараа илэрсэн тохиолдолд энэ тухай Даргад болон тухайн хэрэг явдал болсон улсын эрх бүхий байгууллагад, мөн нисэх багийн гишүүд, зорчигчийн гар тээш, тээшинд агаарын хөлгийн бүхээгт авч орохыг хориглосон аюултай бараа илэрсэн тохиолдолд энэ талаар тухайн хэрэг явдал болсон улсын эрх бүхий байгууллагад тус тус мэдээлнэ.

92.181. Үйл ажиллагаа эрхлэгч аюултай барааг саатуулах

(a) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь 92.17-ийн дагуу Дарга саатуулсан байх ёстой гэж үзсэн аюултай барааг хураан авсан бол:

(1) тухайн барааг Дарга өөрийн мэдэлд авах хүртэл аюулгүй хадгалах бүх боломжит урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авна;

(2) тухайн барааг Дарга үзлэг, шалгалт, тест, шинжилгээ хийх, эсхүл нотлох баримтын зорилгоор цаашид хадгалах шаардлагагүй гэж үзсэн бол саатуулсан барааг чөлөөлж болно.

Е Бүлэг — Сургалт

92.201. Хамрах хүрээ

(a) Энэ Бүлэг нь дараах этгээдийн аюултай барааны сургалтад тавих зохицуулалтын шаардлагыг тогтооно:

(1) аюултай барааг тогтмол илгээгч болон түүний үйлчилгээний агентын;

(2) үйл ажиллагаа эрхлэгчийн;

(3) аюултай барааг агаараар тээвэрлэхээр хүлээн авах үйлчилгээний агентын;

(4) үйл ажиллагаа эрхлэгчээс бусад, зорчигч, эсхүл ачааг агаараар тээвэрлэх, эсхүл бэлтгэх ажиллагаанд оролцдог байгууллага болон этгээдийн;

(5) зорчигч болон түүний тээшинд аюулгүйн үзлэг хийдэг байгууллагын.

(6) томилогдсон шуудангийн байгууллага.

92.203. Аюултай барааны сургалтын хөтөлбөр

(a) ИНД-119 Агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-119” гэх)-ийн дагуу олгосон агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигчийн , эсхүл гэрчилгээ эзэмшигчийн үйлчилгээний агентийн агаараар тээвэрлэхээр төлөвлөж байгаа аюултай бараатай холбоотой үүрэг гүйцэтгэхээр томилогдсон ажилтан нь дараах байгууллагын зохион байгуулсан, Хавсралт А-ийн дагуу 92.205-д заасан давтан сургалтыг багтаасан аюултай барааны сургалтын хөтөлбөрт амжилттай хамрагдсан болохыг бататгах үүрэгтэй:

(1) ИНД-119-ийн дагуу олгосон агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч (хэрэв гэрчилгээ нь аюултай барааны сургалт зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол); эсхүл

(2) ИНД-141 Нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-141” гэх)-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээ эзэмшигч (хэрэв гэрчилгээ нь аюултай барааны сургалт зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол).

(b) Агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч, эсхүл тухайн гэрчилгээ эзэмшигчийн үйлчилгээний агентаас бусад этгээд нь агаараар тээвэрлэхээр

төлөвлөж байгаа аюултай бараатай холбоотой үүрэг гүйцэтгэхээр томилогдсон ажилтан дараах байгууллагаас зохион байгуулсан, хэрэв хамааралтай бол Хавсралт А-ийн дагуу 92.205-д заасан давтан сургалтыг багтаасан аюултай барааны сургалтын хөтөлбөрт амжилттай хамрагдсан болохыг бататгах үүрэгтэй:

(1) ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээ (хэрэв гэрчилгээ нь аюултай барааны сургалт зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол); эсхүл

(2) Олон улсын агаарын тээврийн холбоо (цаашид “IATA” гэх);

(3) IATA-аар зөвшөөрөгдсөн сургалтын төв.

(c) Гадаад улсад үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа Монгол Улсад бүртгэлтэй агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийг, хэрэв агаарын хөлөгт ачих болон буулгах үйл ажиллагааг тухайн улсын дараах ажилтан гүйцэтгэж байгаа бол энэ зүйлийн (a)-г дагаж мөрдөхийг шаардахгүй:

(1) 92.203-ын дагуу сургалтын шаардлагыг хангасан этгээд хяналт тавьж байгаа; эсхүл

(2) тухайн улсын шаарддаг аюултай барааны сургалтыг хөтөлбөрт амжилттай хамрагдсан; эсхүл

(3) дараах байгууллагын зохион байгуулсан аюултай барааны сургалтын хөтөлбөрт амжилттай хамрагдсан:

(i) IATA-ийн гишүүн өөр агаарын тээвэрлэгч; эсхүл

(ii) IATA; эсхүл

(iii) IATA-аар зөвшөөрөгдсөн сургалтын төв.

(d) Монгол Улсад үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа гадаад улсад бүртгэлтэй агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч, эсхүл үйлчилгээний агентыг, хэрэв аюултай бараатай холбоотой ажил үүрэг гүйцэтгэх ажилтан нь агаарын хөлгийн бүртгэгч улсын шаарддаг аюултай барааны сургалтын хөтөлбөрт амжилттай хамрагдсан бол энэ зүйлийн (a)-г дагаж мөрдөхийг шаардахгүй.

92.205. Давтан сургалт

(a) Энэ дүрмийн 92.203-т шаардсан аюултай барааны сургалтын хөтөлбөрт амжилттай хамрагдсан этгээд нь:

(1) тухайн хөтөлбөрт хамрагдсанаас хойш 2 жилийн дотор, аюултай барааны давтан сургалтын хөтөлбөрт хамрагдана;

(2) 2 жилээс хэтрэхгүй хугацааны давтамжтайгаар аюултай барааны давтан сургалтын хөтөлбөрт дахин хамрагдана.

92.207. Ажилтны бүртгэл

(a) Энэ дүрэм хамаарах этгээд нь аюултай бараатай холбоотой ажил үүрэг гүйцэтгэхээр томилогдсон ажилтан бүрийн хувийн хэргийг тэдний ажиллаж байгаа бүх хугацааны турш хадгална.

(b) Энэ зүйлийн (a)-ийн дагуу хадгалах шаардлагатай хувийн хэрэгт ажилтан бүрийн дараах мэдээллийг багтаасан байна:

(1) хамрагдсан анхан шатны сургалтын хөтөлбөр болон сүүлчийн давтан сургалт;

(2) сургалтад хамрагдсан огноо;

(3) сургалтыг зохион байгуулсан этгээд болон байгууллагын нэр;

(4) сургалтын үр дүн болон олж авсан ур чадвар.

Хавсралт А — Аюултай барааны сургалтын хөтөлбөр

А.1. Ажилтны хамрагдсан аюултай барааны сургалтын хөтөлбөр нь тухайн этгээдэд оногдох аюултай бараатай холбоотой ажил үүрэгт тохирсон, Техникийн зааварчилгааны Хэсэг 1, Бүлэг 4 (Аюултай барааны сургалт)-д нийцсэн байх ба дараах сургалтыг багтаана:

(1) ерөнхий танилцах сургалт - ерөнхий заалттай танилцуулах зорилготой;

(2) үйл ажиллагааны тусгай сургалт - тухайн этгээдийн хариуцах ажиллагаанд холбогдох шаардлагыг нарийвчлан олгох сургалт;

(3) аюулгүй байдлын сургалт - аюултай бараанаас үүдэлтэй аюул, аюулгүй ажиллах болон онцгой нөхцөлийн үед авах арга хэмжээний журмыг багтаасан.

(4) [хүчингүй болгосон]

--oOo--